Яфонкін А. О.
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри військової підготовки
Університет державної фіскальної служби України
Кушнір О. Г.
старший викладач кафедри військової підготовки
Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Київська область, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН НА ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ

Права і свободи людини і громадянина на інформацію в Україні, які не є вичерпними, гарантуються Конституцією України і не можуть бути скасовані. Відповідно до статті 22 Основного закону, при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, в тому числі і в сфері інформації.

Конституція України гарантує таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинові чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Слід відмітити, що право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань також гарантується Основним законом України, яким кожному надане право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.

Однак, здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1].

Слід зазначити, що до основних нормативно-правових актів України, що регулюють відносини в інформаційній сфері, належать закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про інформаційні агентства», «Про державну таємницю», «Про зв'язок», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про електронний цифровий підпис», «Про телекомунікації», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних» та інші, а також укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України тощо.

Незважаючи на те, окремі вищі посадові особи, державні органи, всупереч Конституції, законам, приймають рішення та здійснюють практичні дії щодо обмеження доступу до загальнодоступної інформації, зокрема, соціальних мереж.

Так, Указом президента України Петра Порошенка № 133/2017 про введення проти ряду фізичних і юридичних осіб персональних економічних санкцій та інших обмежувальних заходів, який набув чинності 17 травня 2017 року, були введені санкції щодо російських компаній інтернет – і медіагалузі, таких як Mail.ru Group, «Яндекс», «ВКонтакте» і «Одноклассники»[2] та російських телеканалів. Відповідно майже половина населення держави була позбавлена конституційного права на інформацію.

Проведений аналіз доступних засобів масової комунікації довів, що більшість європейських держав, організації, посадові особи засуджували прийняття цього рішення [3, 4].

Вітчизняні та зарубіжні вчені під час проведення міжнародних семінарів, диспутів, проведення «круглих» столів також обговорювали ситуацію, що склалося навколо цієї події. Так, під час проведення науково-практичної конференції *«Конституційні права людини і громадянина та гарантії їх забезпечення» в Інституті держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, що відбулася 21 червня 2018 року,* судді Конституційного Суду України, науковці-правники, викладачі вищих навчальних закладів, народні депутати, а також представники державних органів України обговорили проблемні питання забезпечення прав людини і громадянина, щодо заповнення прогалин в національній

системі прав людини, неприпустимості звуження прав у правовій державі, недопущення послаблення механізму захисту прав і свобод людини, зокрема в інформаційній сфері [5].

Однак, незважаючи на заборони користування окремими соціальними мережами, кількість таких користувачів не зменшилась. Необхідно зазначити, що в сучасних умовах високих інформаційних технологій заборонити щось в Інтернеті повністю неможливо, як би цього хтось не хотів.

Треба констатувати, що українська влада мало зробила для того, щоб роз'яснити населенню, яку загрозу становлять ці ресурси.

На нашу думку, головною зброєю українського суспільства у боротьбі із будь-якою пропагандою, має стати навчання громадян країни критичному осмисленню отриманої інформації та усвідомленню, що інформація, отримана у соціальних мережах або з інших, сумнівних джерел, може не відповідати дійсності та бути недостовірною [6].

На нашу думку, заборона доступу громадян до соціальних мереж для вітчизняних спецслужб відіграє негативну роль, яка полягає в обмеженості для збору та аналізу інформації, що циркулює в мережі Інтернет. Наслідком такого обмеження може стати відсутність або недостатність ефективних результатів діяльності відповідних спецслужб.

Незважаючи на це, співробітники СБУ проводять роботу з виявлення у соціальних мережах правопорушників. Так, у серпні 2020 року вони затримали інтернет-агітаторів, які вели пропаганду проросійських ідей та за «руську весну». Один з них працював в столиці та почав розповсюджувати інформацію з закликом до дій на зміну кордонів територій та державного кордону, а інший – в Сумах, який вів пропаганду на захоплення державної влади. На подібній діяльності співробітники СБУ затримали в Сумах колишнього українського військовослужбовця [7].

Виходячи з вищевказаного слід зазначити, що для боротьби зі злочинами, сепаратизмом, тероризмом потрібно використовувати різні джерела інформації, в тому числі і соціальні мережі. Це приносить свої ефективні результати та допомагає запобігти злочинів, терористичних актів або втілення антидержавних настроїв ще на рівні підготовки, завчасно їх виявляти та нейтралізовувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. Закон України від 23.07.1996 // Відомості Верховної Ради України.1996. – № 30. – С. 141.
2. Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій). Указ Президента України № 133/2017 від 15.05.2017 // Офіційний вісник України. – 2017 – № 41. – С. 1276.
3. Власенко В. Генсек Ради Європи: Блокування соціальних мереж не відповідає принципу свободи ЗМІ / В. Власенко. – URL: http://p.dw.com/p/2d5iH.
4. Бердинских Х. Заборона російських соціальних мереж – це безпека країни чи обмеження демократичних свобод. URL: https://24tv.ua/zaborona_rosiyskih_sotsialnih_merezh__tse_bezpek a_krayini_chi_obmezhennya_demokrati chnih_svobod_n819269.
5. Професійний обмін думками з проблемних питань забезпечення в Україні конституційних прав людини і громадянина. Офіційний веб сайт Конституційного Суду України. URL: http://www.ccu.gov.ua/novyna/profesiynyy-obmin-dumkamy-z-problemnyh-pytan-zabezpechennya-v-ukrayiny-konstytuciynyh-prav.
6. Яфонкін А.О. Інформаційна війна проти держави та інформаційна безпека України / А.О. Яфонкін, В.О. Шевчук // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_73.pdf DOI: http://doi.org/10.5281/zenodo.1206228. – № 5. – С. 466–472.
7. Пропагандировали идеи «русского мира»: СБУ задержала интернет-агитаторов. URL: https://internetua.com/ propagan-dirovali-idei-russkogo-mira-sbu-zaderjala-internet-agitatorov

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРИЧОРНОМОРСЬКА ФУНДАЦІЯ ПРАВА»

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

«РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ»

11–12 вересня 2020 р.

Одеса
2020

Р64 **Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності**: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 11–12 вересня 2020 р.). – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2020. – 84 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію **«Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності»**. Для студентів, аспірантів, викладачів, науковців юридичних вищих навчальних закладів, представників судових та інших правозастосовних органів держави, адвокатів, представників юридичних громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, необов'язково відображають позицію організаторів міжнародної науково-практичної конференції **«Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності»**.

УДК 340(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Білик І. В.
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ 5

Смаль І. І.
СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ: СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ 9

Чайка Ю. А.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ ШАХРАЙСТВО 14

НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Калініченко О. Ф.
МЕТОДОЛОГІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 17

НАПРЯМ 3. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Микулець В. Ю.
ФЕНОМЕН ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ПРАКТИЦІ ЄВРОСОЮЗА 21

НАПРЯМ 4. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Книш З. І.
ОСОБЛИВІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ 25

Малярчук Л. С.
ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ЧАСТКУ У ПРАВІ ВЛАСНОСТІ НА МАЙНО БОРЖНИКА, ЯКИМ ВІН ВОЛОДІЄ СПІЛЬНО З ІНШИМИ ОСОБАМИ: ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АСПЕКТ 30

Печиліна О. В.
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІЗ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ 35

Яш К. П.
КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВ НА ТОРГОВУ МАРКУ 40

НАПРЯМ 5. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Поліщук В. В.
КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ МЕДІАЦІЇ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРАХ
ЯК ПЕРЕВАГА ПЕРЕД ІНШИМИ ПОЗАСУДОВИМИ
СПОСОБАМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ 44

НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Грищук А. Б.
ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ..... 48

Довгунь К. В.
КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН
У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ
ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ 53

Дрозд С. М.
ПУБЛІЧНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 56

Клименко К. О.
СКЛАДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА 58

Селезень П. О.
СПІЛЬНІ ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ В ІНДОНЕЗІЇ:
ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ 61

Сидоренко А. О.
ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ..... 65

Яфонкін А. О., Кушнір О. Г.
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ
ПРАВ ГРОМАДЯН НА ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ..... 70

НАПРЯМ 7. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Гуляков К. В.
БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ОБ'ЄКТ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ
ПОШУКОВИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТІ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ,
ЗНИЩЕННЯ, РУЙНУВАННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ 74

Сікан О. М.
ШТУЧНЕ ПЕРЕРИВАННЯ ВАГІТНОСТІ
ЯК ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА БАТЬКІВСТВО..... 78

ПРИЧОРНОМОРСЬКА ФУНДАЦІЯ ПРАВА

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ»

11–12 вересня 2020 р.

м. Одеса

Видавник – Причорноморська фундація права
Адреса для поштової кореспонденції: 65001, Одеса 1, а/с 307
Адреса для відвідувачів: м. Одеса, вул. Жуковського, 33
W: www.blackseafoundationoflaw.org.ua, T: +38 099 489 35 92
Підписано до друку 15.09.2020 р. Здано до друку 16.09.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 4,88.
Тираж 100 прим. Зам. № 1609-20.